

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione
Gratiani Libri Duo**

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

IV. De eadem re.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

De eadem Re.

DIALOGUS QUARTUS.

C Incidi, Gratiani librum hodie legens, in quædam verba *capitis primi*, ^a & *secundi distinctionis LXIII.* de quib. scire velim, quid sentias. A. Quid illud est? C. Dixisti nuper, ^b Nicolaum, & Hadrianum Minorem contra Photium pro Ignatio scripsisse, & sub Hadriano octavam synodum habitam fuisse. A. Dixi fateor, idque verum esse existimo. C. At non *Photius*, sed *Fotinus* bis dicitur dicto capite secundo, quod inscribitur, ex octava synodo, & ejus initium est: *Hadrianus Papa secundus, quod Nicolaus prædecessor ejus disposuerat, missos suos &c.* A. Utere vellima, vel sponsia mea, quas Græcis verbis Isocrateis adornatus nuper vidisti ΦΙΛΟΜΑΘΗΣ ΠΟΛΥΜΑΘΗΣ: & pro *Fotino*, scribe *Photium*. C. Hic ille est, cujus Bibliotheca laudatur, & xiv. tituli Nomocanonis cum Theodori Balsamonis commentariis extant Latini nuper facti? A. Hic ipse est. Sed quid de primo capite quæris? C. Idemne Hadrianus est primi capitis scriptor; an primi primus, secundi secundus? A. Utrumque ca-
put

^a *Distin. 63. c. 1. & 2.* ^b *Dial. 3. ante add. 2.*

put ex octava synodo est sub Hadriano Minore
cap. XXII. Referunt Ivo, ^a & Anselmus, ^b &
 Deusdedit, ^c & liber Cæsaraug. ^d & tuus.
 B. Tarraconen. ^e C. Cur igitur utrumque
 non coniungitur, & omnia, ut in ipsa synodo
 octava sunt, leguntur? B. Si Gratianus ex
 fontibus suis aquas derivasset; id fecisset. Sed
 ex his, & aliis permultis constat, neque con-
 cilia vidisse, neque registra Pontificum, neque
 alia sanctor. Patrum scripta: sed eum, quæ in
 variis collectionibus reperta ab eo sunt, ea in
 medium protulisse. A. Non nego, hæc ita se
 habere: sed non facile invenire poteris omnia,
 quæ retulit Gratianus. B. Quis ille est Episco-
 pus *Neophesinus* Roma missus? nomen Eccle-
 siæ audiui numquam. A. *Nepesinus* scriben-
 dum est. B. Hoc maxime placet, ab urbe
 Nepete, ut opinor. A. Maxime. ¹ Sed de aliis
 videat.

^a Ivo lib. 3. tit. 2. c. 1. Panor. & par. 5. c. 122.
 decr. ^b Ans. lib. 6. c. 20. ^c Deusde. d. c. 1. ^d Cæ-
 sar. lib. 3. c. 63. ^e Tarrac. lib. 1. c. 47.

I Distinctione 63. in Romana editione caput pri-
 mum ita inscriptum est. Unde Hadr. PP. in 8.
 syn. Constantinopoli sub ipso celebrata. Et al-
 terum caput hanc habet inscriptionem. Item ex o-
 ctava synodo actione prima, Hadrianus Papa
 secun-

DIALOGUS QUARTUS. 45

videamus. *Gallia pro Galicia scripta est causa x. extrema Gratiani,* ^a in illis verbis Toletani concilii. *Querimonias etiam parœcialium presbyterorum Gallia provincia sollertissime discernere.* Ejus capitis verba sunt in Toletano concilio septimo cap. quarto, non quarto concilio, quod Demochares

^a 10. q. 3. c. 8. inter cetera.

secundus, (quod Nicolaus prædecessor ejus disposuerat,) missos suos, Donatum scilicet Hostiensem Episcopum, & Stephanum Nepesinum Episcopum &c. *Et postea.* schisma de Ignatii depositione, & Photii ordinatione sedaverunt, Photium anathematizantes &c. *In hoc extremo capite hæc adduntur.* Si hic addatur ver. *Quisquis.* ex capite antecedente; erit integer 22. canon. 8. synodi. In vulgatis sequebatur vox clerus, quæ in vetustioribus est glossa interlinearis. *In extremo capite primo hæc etiam sunt in notis.* Hic citantur partes quædam 22. canonis 8. synodi sub Hadriano Papa II. habitæ, & ab Anastasio bibliothecario Latinitate donatæ. *Et in marg. ejusd. c. 1. Ansel. lib. 6. c. 23. & 27. Ivo p. 5. c. 122. Pann. l. 3. c. 8. Deusdedit p. 1. Et in vers. Quisquis. infra c. prox. Polyc. l. 2. tit. 1. Et in marg. c. 2. Ansel. l. 6. c. 23. Ivo p. 5. c. 122. Pann. & Deusd. ubi supra. Et ver. Consecrationes, Polyc. l. 2. tit. 1.*

mochares etiam animadvertit, sed cetera non mutavit. Scribe igitur *Galicia*, pro *Gallia*; & *parochianorum*, pro *parœcialium*.² *Gennadium* pro *Germano*, & *Thaumaturgum* pro *Trimegisto* scribere oportet *dist. XVI. cap. VII.*² Sunt enim verba sextæ synodi repetitæ in *Trullo cap. II.* Quis autem umquam *Gregorium Trimegistum* dici audivit? Καὶ Γρηγορίου ἐπισκόπου γενουμίου Καισαρείας τῶ Ἰουματρυγῶ, scriptum est in Græco canone, Et postea, καὶ Γενναδίου πατριάρχου

² *Dist. 16. c. 7. quoniam.*

² *Capitis octavi Inter cetera, 10. q. 3. in eadem editione inscriptio est. Item ex concilio Toletano septimo c. 4. In eodem capite hæc verba sunt: querimonias etiam parochialium presbyteror. Gallia. Et in marg. al. parochianorum. In notis additur. In conciliis impressis, & aliquot Gratiani exemplaribus legitur Gallicia: In aliis autem, & emendatioribus, atque in codice concilior. Lucensi regio habetur, Gallicanæ provinciae. Nam eo tempore Archiepiscopus Narbonensis, & ejus provinciae Episcopi ad synodos Toletanas conveniebant; quod ex subscriptionibus Toletani tertii apparet, &c. (Ego vero Gallicia retineo: sequitur enim mentio synodi Bracarensis.)*

DIALOGUS QUARTUS. 47

Ἐπιτομή &c. Minus mendosi sunt Ivo,^a & Casarang. liber^b in *Thaumaturgo*, at Germanum retinent. Contius rectè *Gennadium* in margine scripsit, & *Thaumaturgum*.³ Inscriptio capitis ultimi distin. XCV. ^c ita scripta est. *Item ex concilio Genuensi cap. IV. Palea.* Nusquam id concilium invenies. Scribendum censeo, *Ex concilio Neocæsarien. cap. XIII.* Videndus *Martinus Bracaren. cap. LVI.* Burchardus,^d Ivo,^e & Anselmus,^f & liber *Casarangustanus.*^g 4

Hæc

^a Ivo li. 2. tit. II. c. 29. panor. & par. 4. c. 134. decr. ^b Cas. lib. 2. c. 2. ^c Dist. 95. c. ult. ^d Burch. lib. 5. c. 44. & 45. ^e Ivo par. 2. c. 53. & 54. decr. ^f Ansel. lib. 7. c. 188. ^g Casar. libro. 8. c. 18.

³ Distinctione 16. cap. 7. *Quoniam, in Romano libro hæc verba sunt. Gregorii Thaumaturgi Neocæsariensis Episcopi &c. Gennadii Constantinopolitani Episcopi &c. Et in marg. al. Germani.*

⁴ Inscriptio capitis ultimi distin. 95. in eodem libro est. [Item ex concilio Neocæsariensi c. 13.] *Palea. Et in notis est. Antea citabatur ex Genuensi. Restituta est inscriptio ex ceteris collectoribus. Est autem hæc fere Dionysii versio. Et in marg. hæc sunt. Ansel. l. 7. c. 188. Burchard. l. 5. c. 44. Ivo p. 2. c. 53.*

Hæc certa sunt. Illa verisimilia ex Ivone. *i*
Causa XXIV. capitis quarti principium est. ^b *Au-*
divimus, quod hereticus Ravennas dictus Archie-
piscopus &c. Henricus pro hereticus scriben-
dum. ⁵ In nomine *Hieremie* bis errasse libra-
 rios invenio. *De pœnitentia capite sexagesimo se-*
ptimo, ^c ubi in *Hieronymum* mutatus legitur. *Vi-*
de cap. XVII. Hieremie. Et mox *cap. LXIX.*
Alioquin & in reverentiam loquitur Deus. Pro
in reverentiam, scribe in Hieremia. ^d ⁶ Ex libro
 Joann.

^a Ivo lib. 5. tit. 5. c. 10. panor. & par. 14. c. 57.
 decr. ^b 24. q. 1. c. 4. ^c De pœn. d. 1. c. 67. si
 agamus &c. 68. quamobrem. p. rursus. ^d Hier. 17. d.

⁵ In eadem editione inscriptio cap. 4. *Audivi-*
mus. 24. q. 1. hæc est. Unde Alexander secun-
 dus scribit Valeriano Episcopo Martyri. *Audi-*
vimus, quod Henricus, Ravennas dictus Ar-
chiepiscopus &c. In marg. est. Ivo p. 14. c. 57.
 Pann. l. c. 133.

⁶ *De pœniten. dist. 1. cap. 67. Si agamus. in*
eadem Romana editione ita scriptum est. Rursum
juxta eundem Hieremiam. Et in marg. Hierem.
17. Et in notis. Hieremiam (Sic est emenda-
 tum ex ipsis commentariis B. Hieronymi, &
 unò vetusto exemplari Gratiani. nam in ceteris
 est, quemadmodum in vulgatis, juxta eundem
 Hieronymum promittit prospera, si pœniten-
 tiam

Joann. Andreae de vita, & laudib. B. Hieronymi, Gratiani libri mendosi circumferuntur in ejus nomine; quædam enim Augustino, quædam Gregorio tribuuntur. Exemplum sumamus ex hoc loco in ^a Democharis, & Contii editione mendoso relicto, XIV. caussa, quaestione prima extrema. Item Gregorius in epist. ad Fovinianum. Quod precipitur, imperatur &c. est enim scribendum, Hieronymus lib. I. contra Fovinianum. Error errorem sequitur, ut idem ^b Jo. And. ait, eadem enim verba posita sunt, ut Gregorii, lib. V. Decretal. sub titulo de verb. significat. Eadem si placet, in collectione veteri secunda quæramus. C. Exstat sub eod. titulo caput unicum tertio Cœlestino inscriptum, & in eo bis nomen ^c Gregorii reperi. Item secundum Gregorium, quod precipitur, &c. Et postea. Quod

D

juxta

^a 14. q. 1. c. ultim. in fine. ^b c. 15. in bis. de verb. signifi. ^c 22. q. 5. c. II. humane.

tiam egerimus. Quod si negligentia &c. Capite 68. Quamobrem. par. Alioquin. hæc verba sunt. Alioquin & in reverentiam loquitur Deus &c. Et in marg. est. Hieremia) or. vera lectio. Hier. 17: Et in notis. Quæ sequuntur, ut etiam multa alia, emendata, & locupletata sunt ex originali, præter verbum reverentiam, (quod esse debet Hieremia) idque ob glossam.

juxta eundem Gregorium, non debet aliquis verba
considerare &c. A. Hæc postrema vere Gre-
gorio adscribuntur, ut apud Grat. inuenies.
C. Quænam alia loca sunt Gregorio, aut Au-
gustino falso adscripta? A. Recte à Demochare
conscripta inuenies. *ut causa VII. cap. quadra-
gesimo primo.* ^a *In apib. quod Gregorio inscri-
bebatur. Sic Augustino cap. VI. distin. IX.* ^b *&
dist. quinquagesima cap. XIX.* ^c *7 In Ilerda, &
Ilerdensi*

^a *7. q. 1. c. 41. in apib.* ^b *c. 6. ut veterum. di-
stin. 9.* ^c *c. 19. cum exaudiero. dist. 50.*

*7 Extremum caput questionis primæ causæ 14.
them. ult. ita in Romano inscribitur. Item Hiero-
nymus libro primo contra Iovinianum. Quod
præcipitur &c. In marg. est. In vulgatis erat:
Gregor. in epist. ad Jovianum. Et in scholiis.
Quod præcipitur. Hic Grego. innuit differen-
tiam &c. Inscriptio cap. 15. de verb. signif. est. Cœ-
lestinus tertius. In his, quæ &c. Et postea. Item
secundum Gregorium, quod præcipitur, &c.
In marg. est. Cap. unico eod. tit. in 2. compila-
tione. In casu ead. verba sunt. Et in scholiis.
Quod præcipitur. 14. q. 2. quod præcipitur.
Bern. (mendose) Inscriptio cap. 41. cau. 7. quæst. 1.
hæc est. Item Hieronymus ad Rusticum mona-
chum epist. 4. In apibus &c. In marg. est. Ivo
p. 5. c. 356. Caput 6. distin. 9. uno verbo Idem
inscribitur*

DIALOGUS QUARTUS. 51

Ilerdensi concilio duplex error esse solet. sæpe enim in *Hillerdam*, & *Hyllerdam*, atque *Hillerdense*, & *Hyllerdense* mutantur: semel rectè *Ilerdam* editum est à Demochare, *caussa prima* cap. CXVII. in inscriptione. ^a *Item universis Episcopis per Ilerdam provinciam constitutis. Quibusdam* *narrantib.* &c. Pro voce *Ilerdam* in margine posita est vox minus cognita *Helledam*: sed mutanda est in *Helladem*, quæ Græciam significat. Fons ejus capitis est, Demochare teste, *Gregorius lib. IV. epist. LVI. cap. c.* sive postremo. C. Non video ex hoc fonte probari posse, scribendum esse *Ilerdam*, & *Ilerdense* concilium. A. Mihi fatis est, *Helladem* probare. De *Ilerdæ* scriptura B. noster tibi num-

D 2

mis

^a I. q. I. c. II7. *quibusdam.*

inscribitur. caput vero quintum Idem (Aug.) ad Hieron. ep. 19. *In notis est.* Verba hujus capitis sunt B. Hieronymi ad Lucinium Beticum epist. 28. sed mutata non est inscriptio ob glossam. *In schol.* Græci. Hieron. in secundo prologo bibliæ &c. Sed Aug. ad primitivam Ecclesiam respicit &c. Magis credendum est Hieron. quam Aug. &c. (*Desidero censuram hor. verbor.*) *Caput 19. dist. 2. ita inscriptum est.* Item Hieronymus ad c. 3. Micheæ. *Cum exaudiero &c.* In casu est. Probat Aug. in hoc c. &c.

mis veteribus & titulis monumentorum, & carminibus veterum Poëtarum satisfaciet. ⁸ *Hylerdens.* concilium pro *Triburiensi* refert Gratianus *distin. quinquagesima quinta cap. x.* ^a & Burchardus, ^b & Ivo, ^c *Vide cap. xxxiii. Triburien. concilii.* ⁹ Pro *Justiniano Fovianus* scribatur oportet *cap. vi. de pœnitentia.* ^d Ejus enim refertur constitutio, cujus initium est: *Si quis non dicam rapere &c.* ^e Quæ cum in Codice Theodosii legatur, ^f certum est, Justiniani non esse. Sunt etiam alia hujus rei testimonia. ⁸

Eadem

^a *Dist. 55. c. 10. si quis.* ^b *Burch. libro 2. c. 15.*
^c *Ivo lib. 3. tit. 5. c. 1. panor. & par. 6. c. 34. decr.*
^d *De pœnit. d. 1. c. 6. si quis.* ^e *C. de Epif. & cle. l. 5.* ^f *Cod. Theod. lib. 9. tit. 25. const. 2.* ⁸ *Vide hist. triper. lib. 7. c. 4.*

⁸ *Quod in eadem editione est, l. q. l. c. 117. Quibusdam. hanc habet inscriptionem. Item universis Episcopis per Elladem provinciam constitutis, eod. lib. 4. epist. 56. seu cap. 100. Et in marg. hæc sunt. Et eod. l. ep. 51. & 55. & l. 5. ep. 7. Et Burch. l. 1. c. 21. Ivo p. 5. c. 108.*

⁹ *Capitis. 10. Si quis in infirmitate. distin. 55. in eodem libro inscriptio est. Item ex concilio Ilerdensi. Et in margine. Concordat Triburiense. c. 33. Et Burch. l. 2. c. 15. Ivo p. 6. c. 34. Pann. l. 3. cap. 42.*

DIALOGUS QUARTUS. 53

Eadem constit. relata est *caussa* xxxvi. ^a cum eodem errore. ¹⁰ Nunc tibi C. poculo Circeo, aut virga opus est, ut *Vincentium* in *Juvencum* mutes. C. Prius mihi *caussa* à te dicenda est, cur hic gentilis meus alienam personam induerit. A. *Distinct.* xv. ^b in veteri librorum censura Gelasiana post Sedulii laudes legimus. *Item Vincentii nihilominus laboriosum opus non spernimus, sed imitamur.* Juvenci scribendum est ex conciliis. B. Id quidem probo: sed in verbo, *imitamur*, mendum est. An Gelasius carminibus cum synodo est usus? A. Recte admones. *miramur*, scribendum est. Bene utrumque Burchardus, ^c male Ivo in panormia, recte

D 3

idem

^a 36. q. 2. c. 3. ^b *Dist.* 15. c. 3. *sancta. p. item venerabilis.* ^c *Burc. libro 3. c. 220.*

¹⁰ De pœniten. *distin.* 1. c. 6. *Si quis non dicam.* In Romana editione ita inscribitur. Cod. lib. 1. de Episcopis, & cler. Imperator Jovianus. Et in marg. hæc sunt. Tit. 3. & Cod. Th. l. 9. tit. 25. l. 2. 36. q. 2. Si quis non dicam. Triper. hist. l. 7. c. 4. Poly. l. 4. tit. 35. Capitis tertii 36. q. 2. eadem inscriptio est, nisi quod Jovianus pro Jovianus editus est. In margin. est. Sup. de pœn. d. 1. Si quis non dicam. 1. in Cod. Theod. l. 9. ti. 25. le. 2.

idem in decretis, ^a & liber Cæsaraugust. ^b & ut suspicor, Episcopus Segobiensis. ¹¹ Quod dicam, non ita certum est. Idem Juvenci nomen mutatum invenio *caussa prima questione* III. in inscriptione cujusdam capitis Urbani Secundi, quæ sic edita est. *Item Urbanus Episcopus servus servorum. Dei, dilecto filio Præposito Ecclesie sancti Vincentii salutem, & Apostolicam benedictionem.* ^c *Salvator prædicit* &c. Exemplum hujus epistolæ inveni, in quo erat L. post vocem filio, quod Laurentium fortasse significat; & pro sancti Vincentii, erat, sancti Juvenci Ticinensis. Ejusdem epistolæ partem inveni apud Anselmum *libro tertio extremo, in libro Romano*. Poterit B. noster ex Italia nos certiores facere, num sit aliquis sanctus Juvencus, vel Juvencius Ticinensis, cujus hæc sint. Interea hæc in

^a Ivo lib. 2. tit. II. c. 3. panor. & par. 4. c. 69. decr. ^b Cæsar. lib. 2. c. 6. ^c I. q. 3. c. 8. Salvator.

II In eadem editione cap. 3. Sancta Romana. par. Item venerabilis distin. 15. hæc verba sunt. Item Juvenci nihilominus laboriosum opus non spernimus, sed miramur. Et in notis hæc sunt. Antea legebatur, Item Vincentii, restituta est vera lectio ex Gelasio, Burchardo, & Ivone. De quo Juvenco meminit B. Hieronymus in catalogo.

DIALOGUS QUARTUS. 55

in variis lectionibus conscribantur. Miror autem, cur post hanc inscriptionem edi Demochares passus sit hæc verba. *Quære in Evangelio prohibetur investitura Ecclesie à laicis fieri?* B. Hocne, obsecro te, editum est? A. Inspice. quid tibi videtur? B. Nunquam hoc Demochares edidit. deleri oportet duas illas voces, *in Evangelio.* A. Immo tota clausula. In eodem capite hæc leguntur. *Sed beatus antecessor noster Paschasius libro de consecratione affirmavit &c.* Errare aliquos scio in hoc nomine *Paschalis*, & pro eo *Paschasium* substituunt. Liber de consecratione Paschalis Papæ nullus exstat. Sed vox libro auferenda est. Sic enim in exemplo hujus epistolæ est. *Sed beatus antecessor noster Paschalis de consecratione affirmavit, quod quisquis eorum alterum vendiderit &c.* Hæc Paschalis Primi sententia posita est à Gratiano *cap. vii. ejusdem questionis ex epist. ad Mediolanenses,* ^a ut ex veteribus libris cognovi. Quod caput etiam referunt Ivo, ^b & Anselmus, ^c & Deusdedit, ^d & liber Cæsaraugust. ^e ¹² In alia inscriptione

D 4

ptione

^a I. q. 3. c. 7. si quis. ^b Ivo lib. 3. tit. 9. c. 7. panor. & par. 2. c. 84. decr. ^c Ans. lib. 7. c. 190. ^d Deusded. cap. 2. ^e Cæsar. lib. 4. c. 43.

¹² Capitis 8. Salvator. I. q. 3. in eodem libro hæc

ptione posita cap. quinquagesimo sexto de consecratione scriptum est. Item Macarius Papa. Nul-
lus

hæc inscriptio est. Item Urbanus II. Episcopus servus servorum. Dei dilecto filio L. Præposito Ecclesiæ sancti Juventii apud Ticinum, salutem, & Apostolicam benedictionem. *Et in margine.* Lucio. Ansel. Et Deusdedit p. 2. Ansel. l. 5. c. 42. *Et in notis.* Integram epistolam Urbani II. dilecto filio L. præposito ecclesiæ B. Juventii apud Ticinum, refert Deusdedit in sua collectione. *In summa hujus capituli hæc tantum sunt rubrica notata: De eodem.* In indice librorum ante Gratiani verba edito hæc sunt. Urbani II. concilium Placentinum, & fragmentum alterius concilii, & epistola L. Præposito sancti Iuventii, ex Vaticana. In eodem capite par. Sed & beatus. ita editum est. Sed & beatus prædecessor noster Paschalis de consecratione affirmat, quod quisquis &c. *Et in marg. est.* sup. ea. c. si quis. *Et in notis.* Antea legebatur Paschalis libro de consecratione. restitutus autem est locus ex vetustis codicibus, & originali. Citatur enim hic, quod habetur in capite antecedente ex epistola Paschalis Papæ. *Et inscriptio capituli 7.* Si quis objecerit. hæc est. Item Paschalis Papa. *Et in notis hæc sunt.* Auctor vero hujus capituli, ac totius illius epistolæ est Paschalis primus. Nam in eo Decretorum codice hæc epistola

lus Episcopus &c. ^a Quis umquam audivit, *Macarium* Papam fuisse? Pro *Macario Zacharias* scribendus est, qui in synodo Romana non edita *cap. XIII.* & *XIV.* illis verbis utitur. Videndus Burchardus, ^b & Ivo, ^c & liber Cæsaraugust, ^d qui hæc Zachariæ adscribunt, ¹³ Illud

D 5

leve

^a *De cons. d. 1. c. 56. nullus.* ^b *Burc. l. 3. c. 230. & 231.* ^c *Ivo par. 3. c. 271. & 272. dec.* ^d *Cæs. libro 4. c. 48.*

epistola Paschalis est post decreta Hadriani II. cum decreta Paschalis II. sint post Urbanum II. eo plane ordine, quo sibi successerunt: quod etiam in sequenti capite indicatur. *Et in marg. Deusded. p. 2. Magist. l. 4. di. 25. Polyc. l. 7. tit. 6. Ans. l. 13. c. 33. Ivo p. 2. c. 84. Pann. l. 3. c. 123.*

¹³ *De consecrat. distin. 1. in libro Romano cap. 57. Nullus Episcopus. hæc inscriptio est. Item Zacharias Papa in synodo Romana c. 13. & 14. Et in notis hæc sunt: Antea legebatur Macarius. Emendatum est ex aliquot vetustis codicibus & ceteris collectoribus. Et caput ipsum habetur in concilio manu scripto Zachariæ. Et in marg. Polyc. l. 3. tit. 16. Burch. l. 3. c. 230. & 231. Ivo p. 3. c. 271. & 272. (Varietas numeri capitulum hujus distinctionis pendet à cap. 1. ut antea diximus.)*

leve videatur, quod mendosum est *caussa* XVI. *Prima actione Theodulphi Malacitanae Ecclesiae Antistitis &c.* Scribendum *Malacitanae*, ex concilio Hispalensi secundo *cap. 1.* Et postea, *Ægabrensis*, non *Egabiensis*.¹⁴ *Masonem* pro *Masfanum* scribo *distin. quinquagesima cap. XXIX. in inscriptione.*^b *Item Isidorus ad Masfanum Episcopum. Domino sancto, meritisque beato fratri Massano Episcopo Isidorus Episcopus salutem.* Scribo, *Masoni*, pro *Massano*. Recte apud Gratianum *caussa xxxiii. editum est.*^c *De his ita scribit Isidorus ad Masonem Episcopum.* Exstat eadem epistula ante libros sententiarum, sive de summo bono. Refert Rabanus *in libro poenitentium cap. 1.* Burchardus,^d & Ivo,^e & Anselmus,^f & liber CæsarAugust.^g & Tarraconensis.^h¹⁵ Sed quid

vos

^a 16. q. 3. c. 13. prima. ^b Dist. 50. c. 28. domino. ^c 33. q. 2. c. 11. hoc ipsum. ^d Burc. lib. 19. c. 43. & 73. ^e Ivo lib. 3. tit. II. c. 17. panor. & par. 6. c. 397. & 398. & par. 15. c. 86. & 95. decr. ^f Ans. lib. 8. c. 37. ^g Cæs. libr. 8. c. 69. ^h Tarrac. lib. 3. c. 84. & 85.

14 *In eadem editione 16. q. 3. c. 13. ita inscriptum est.* Item ex concilio Hispalensi 2. cui interfuit Isidorus, c. 1. *Prima actione Theodulphi Malacitanae Ecclesiae Antistitis &c.* ab ecclesiis Astiginæ, Eliberitanae, atque Ægabrensis &c.

15 *Distin. 50. cap. 28. in eodem libro hæc inscriptio*

DIALOGUS QUARTUS. 59

vos inter vos? B. Quærit C. à me, cur melius sit *Masonem*, quam *Massanum* scribere. Ego illi postea me dicturum respondi. A. Quid autem dicturus eras? B. Quæ tu de Masonibus in Papiria familia scripsisti. Unde Marso ille apud Ciceronem, à te Maso dictus, in tenebris diu jacuerat, quod Petrus Victorius laudat. A. Ego vero jam istorum eram oblitus. Veteres tantum libros sequendos dixissem. Sed cetera persequamur. Quid vos *Melchiam* esse creditis

scriptio est. Item Isidorus ad Massanum Episcopum. Domino sancto, meritisque beato fratri Massano Episcopo salutem. *Et in margine. al. Masonem. al. Massenum) or.* Et Ans. l. 8. c. 37. Poly. l. 4. tit. 39. Ivo p. 6. c. 397. p. 15. c. 57. & 86. Burch. l. 19. c. 43. & 73. Pann. l. 3. c. 149. Rab. pæ. l. 1. c. 1. *Et in notis hæc sunt.* Sic habet hoc caput in epistola, quæ nuper una cum aliis Isidori operibus est impressa Parisiis, & ita inscribitur: Isidori Hispalensis Archiepiscopi Epistola ad Massanum Episcopum &c. *Inscriptio cap. 11. Hoc ipsum 33. q. 2. hæc est.* De his ita scribit Isidorus ad Massonem Episcopum in præfatione ad librum de summo bono. *Et in marg. al. Massenum. Et Raban. l. pœnit. c. Poly. l. 4. tit. 39. Ans. l. 8. c. 37. Ivo p. 6. c. 398. & p. 15. cap. 91.*

ditis *distinct.* xxxii. cap. x. ^a B. Vocem sine mente, ut βλίττει, sive βλίττει. A. Licebitne *Melphiam* substituere. B. Immo ex asse heredem instituas, licet. Incidi enim Romæ aliquando in Urbani secundi synodum apud Melphiam habitam. A. In ea synodo cap. xii. quod Gratianus refert, exstat. Ivo in Panormia *Melphiam* scribit ^b minus mendose. ¹⁶ Gregorii verba sunt apud Gratianum *caussa* xvi. ^c *Et temporum qualitas, & vicinitas nos locorum invitat, ut Cumanam, atque Musitanam unire debeamus Ecclesias. Musinatium, pro Musitanam habet Anselmus. ^d Misenam, vel Misinatium malo, ut habet Joan. Diacon. lib. iii. cap. xiv. de vita B. Gregorii. Fons est Gregor. lib. ii. epist. & cap. xxxi. ut refert Demochares. ¹⁷ Idem *caussa undecima**

^a *Dist.* 32. c. 10. eos, qui. ^b Ivo lib. 3. tit. 8. c. 18. panor. ^c 16. q. 1. c. 48. ^d *Anf.* lib. 6. c. 100.

¹⁶ *Inscriptio capituli 10. dist. 32. in Romano libro hæc est. Item Urbanus II. in synodo apud Melphiam c. 13. Eos, qui post subdiaconatum. Et in margine. Pann. l. 3. c. 101. Et in indice librorum ante Gratiani verba. Urbani II. synodus apud Melphiam, ex Vaticana, & à Jacobo Pammelio canonico Brugensi.*

¹⁷ *Quod exstat 16. q. 1. c. 48. ita editum in Grego-*

DIALOGUS QUARTUS. / 61

decima cap. XLIII. ^a pro *Milevitano concilio, Toletanum tertium cap. XIII.* edidit. Sed cum ejusdem capituli fieret mentio quaestione secunda, ^b vocem *Milevitani* reliquit. ¹⁸ Postremo ex

Grego-

^a II. q. I. c. 43. *inoluta.* ^b II. q. 2. c. un.

Gregoriana editione est. Unde Gregorius Papa scribit Benenato Episcopo, lib. 2. epist. 31. Et temporis qualitas, & vicinitas nos locorum invitavit, ut Cumanam. atque Misenam unire debeamus Ecclesias. *Et in notis.* Misenam. Sic emendatum est ex vetusto codice B. Gregorii: quamvis in vulgatis, sicut etiam apud Gratianum, esset Musitanam. *Et in marg.* Ans. l. 6. c. 108. Poly. l. 3. tit. 30.

¹⁸ *Capituli 42. Inoluta II. q. I. haec est in eodem libro inscriptio.* Item ex concilio Milevitano. *Et in marg.* In Tolet. 3. c. 13. *Et in notis.* In concilio Milevitano, quod habetur, nihil tale extat. Ex ipso tamen citatur etiam ab Innocentio III. in c. si diligenti. de foro compe. Habetur autem in Toletano 3. c. 13. Et in eadem causa quaest. 2. c. un. Quod vero culpa illa suspensione digna sit, ex capitulo illo Milevitani concilii liquido constat. *Et in marg. supra q. I. inoluta. (Varietas numeri capitulum quaest. I. oritur ex cap. 10. Si quis clericus. quod in libro meo est II. nam decimum est, Episcopus non flagitetur. quod in Romano est pars cap. 9. testimonium.)*

Gregorii epistula^a *Monothelitas* liceat iterum damnare, quos constat, à Martino primum Pontifice in concilio Romano fuisse damnatos mortuo jam Gregorio. Locus Gregorii sumptus est *ex libro ix. epist. sexagesima prima ad Quirinum, & ceteros in Hibernia Episcopos, ut habet Demochares. aliis, in Hiberia, magis placet. Apud Ivonem, b & in libro Cæsaraugust. c* vox Hibernia non mutatur; *Monophysitas* pro *Monothelitas* mutatur: quod probo. *Monophysitas* est in veteri Anselmi libro in additis capitibus.¹⁹ Claudite jam rivos pueri: sat praeta biberunt.

De

^a *De consecrat. d. 4. c. 44. ab antiqua.* ^b *Ivo lib. 1. tit. 2. c. 81. panor. & par. 1. c. 153. decr.* ^c *Cæsar. lib. 12. c. 68.*

¹⁹ *De consecrat. distin. 4. cap. 44. Ab antiqua, in libro Romano hanc habet inscriptionem. Item Gregorius Quirino Episcopo, & ceteris in Iberia Episcopis, l. 9. ep. 61. Et in notis. Iberia) Sic emendatum est ex originali manu scripto Vaticano. Antea erat Hibernia. Et in marg. Poly. ibid. (hoc est, l. 3. tit. 10.) Ivo p. 1. 153. Pann. l. 1. c. 88. Et in eodem capite. Monothelitas vero, & alios &c. In notis hæc sunt. In originali, & in Polycarpo, & apud Ivonem in textu est,*
Mono:

De aliis Mendis Gratiani.

DIALOGUS QUINTUS.

A. Nihil magnum veteres Romani, nisi auspicato, inchoare solebant: non solum in bello, sed in pace; tam publice, quam privatim. in eo cæci fuerunt; quod auxilia, & signa ab avibus, à canibus, à deorum simulacris petebant: tamen natura duce Dei auxilium petebant. Nobis nihil agendum Paulus præcipit, nisi in nomine Domini. Auspicato igitur hodie à Petro, & Paulo Principibus Apostolorum Dei incipiamus. Gelasii verba sunt apud Gratianum *Distinct. LIV.ª Magnis quippe studiis, secundum B. Petrum Apostolum præcavendum est; ne fides, & disciplina Domini blasphemetur.* Ubi Petrus hoc dixerit, ignoro. Sed Paulus priori *ad Timotheum epistula cap. VI.* id scripsit. Et vidi in veteribus libris prima littera hæc nomina conscribi, Ita *P. Apostolum scriptum olim fuisse,* postea

^a *Dist. 54. c. 12. generalis.*

Monophysitas. De qua hæresi scribit Joannes Damascenus in libro de duabus Christi voluntatibus & Nicephorus, & alii. Sed ob glossam non est mutatum.